

Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam

Jaarverslag 2002

UvA Universiteit van Amsterdam

Voorwoord

Het koninklijk huwelijk, de moord op Pim Fortuyn, de monsterzege van de LPF, het debacle van Balkenende-I - om maar enkele hoogte- en dieptepunten van het afgelopen jaar te noemen. En intussen ging de UBA gewoon verder met werken aan de toekomst. Dit verslag getuigt daarvan.
Allesoverheersend is de ontwikkeling van de Digitale Bibliotheek, waarin de ene na de andere mijlpaal wordt bereikt. In enkele jaren is de Digitale Bibliotheek een niet meer weg te denken steunpilaar voor onderwijs en onderzoek aan onze universiteit geworden. Een ontwikkeling die, het is al vaker opgemerkt, leidt tot een geheel nieuwe definitie van het fenomeen Bibliotheek - niet langer een fysieke locatie die met elektronische middelen zoals de catalogus toegang biedt tot vooral gedrukte informatie, maar een alom aanwezige virtuele faciliteit met een enorm bereik en een geweldig verbeterde functionaliteit.
Niet dat de traditionele bibliotheek aan belang heeft ingeboet! Maar ze verandert wel van karakter. Was ze voorheen in de eerste plaats een bewaarplaats voor boeken en tijdschriften, intussen ontwikkelt ze zich steeds meer tot een studiehuis met comfortabele voorzieningen en geavanceerde vormen van dienstverlening. Op veel plaatsen en voor veel disciplines blijven de gedrukte bronnen overigens onverminderd relevant.
Over deze ontwikkeling is in 2002 een beleidsnotitie verschenen onder de titel Perspectief 2012: de UBA van de toekomst, de toekomst van de UBA. Aanbevolen wordt de ontwikkeling van de Digitale Bibliotheek met de grootst mogelijke kracht voort te zetten; de universiteitsbibliotheek in toenemende mate te beschouwen als een instellingbreed opgezette, en ook instellingbreed aangestuurde (en gefinancierde) organisatie; en de fysieke bibliotheken in het kader van de ambitieuze bouwplannen van de UvA om te vormen tot clusterbibliotheken die het karakter hebben van werk- en ontmoetingsplaatsen voor staf en (vooral) studenten van het desbetreffende cluster.
De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat niet iedereen het met deze ideeën eens is - we hebben dus nog wel iets om over te praten.
Tenslotte: de nieuwe UB op het Binnengasthuisterrein. In september werd de uitkomst bekend van de architectenselectie. Daarbij viel de keus op het Spaanse duo Cruz y Ortiz, dat ook verantwoordelijk is voor de verbouwing van het Rijksmuseum. De contouren van het originele ontwerp van de bibliotheek staan inmiddels helder op ons netvlies. Maar er is nog een lange en uitdagende route te gaan voor we de dozen kunnen uitpakken. We’re on our way!

Nol Verhagen,
bibliothecaris UvA

Colofon

Uitgave
Universiteitsbibliotheek
Singel 425
1012 WP Amsterdam
Postadres:
Postbus 19185
1000 GD Amsterdam
telefoon secretariaat: 020-525 2310
fax: 020-525 2311
e-mail: secr-uba@uva.nl
www.uba.uva.nl

Foto's
Monique Kooijmans

Vormgeving
Crasborn Grafisch Ontwerpers bno,
Valkenburg a/d Geul

Druk
Tonnaer b.v., Kelpen

Amsterdam, juli 2003

Inhoud

6
Informatie opnieuw toegankelijker

12
Wegwijs worden in de bibliotheek

14
Rijke en bijzondere collecties

18
Werk- en ontmoetingsplaats

22
Verwerven en beschrijven: digitaal en gedrukt

28
Beheren voor de toekomst

32
Ambities bepalen strategie en beleid

36
Versterken financieel fundament

38
Bouwen aan een professionele organisatie

42
Overige activiteiten en gebeurtenissen

46
Vereniging van Vrienden viert 65-jarig bestaan

48
Gemeenschappelijke Ondernemingsraad Diensten

Informatie opnieuw toegankelijker

Het produceren, gebruiken en verwerken van informatie gaat steeds meer langs digitale weg. Digitale informatie speelt een belangrijke rol in onderwijs en onderzoek. De bibliotheek is op vele fronten bezig haar dienstverlening te moderniseren, uit te breiden en op de behoeften van haar gebruikers af te stemmen. De Digitale Bibliotheek wordt verbonden met de digitale leeromgeving van docenten en studenten.

Nieuwe Digitale Bibliotheek

In 2002 is de nieuwe Digitale Bibliotheek ingericht die in januari 2003 voor studenten en medewerkers van de UvA beschikbaar komt. Met één interface krijgt men toegang tot alle informatiebestanden van de UBA, waaronder ruim 200 databases en meer dan 11.000 elektronische tijdschriften. Verder biedt de nieuwe Digitale Bibliotheek

- een keuze uit 45 UBA-portals: digitale bibliotheken per vakgebied
- My Library: beheer van een persoonlijke digitale bibliotheek
- tijdschriften op titel en onderwerp met direct fulltext toegang
- geïntegreerde zoekacties en presentatie van resultaten uit 34 verschillende databases
- attendering: geautomatiseerde zoekacties met resultaten per e-mail
- UvA-linker diensten vanuit alle zoekresultaten.

UvA-linker legt een brug

UvA-linker legt een brug tussen diverse digitale bibliotheekbestanden en -diensten. Het werkt zo: u ziet in een artikelenindex de verwijzing naar een interessant artikel dat u graag in z'n geheel wilt lezen. Is het misschien elektronisch beschikbaar of anders op papier, 't liefst bij de UvA? Om dat vast te stellen is het noodzakelijk de artikelenindex even te laten voor wat die is en de UvA-catalogus te raadplegen. Die geeft immers aan welke boeken en tijdschriften binnen de UvA voorhanden zijn.
Voorheen moest u dan eerst de catalogus traceren, vervolgens inloggen en de titel van het tijdschrift intypen. Nu verricht UvA-linker al deze handelingen voor u. UvA-linker wijst u op de elektronische versie van een artikel, als dat beschikbaar is, en kan zoeken of een publicatie elders in Nederland aanwezig is. UvA-linker is te vinden op veel plaatsen waar dat wenselijk is, maar nog niet op alle: er wordt nog aan gewerkt.

UvA-linker

UvA-linker werd in augustus geïntroduceerd in de 'native' interface van drieëntwintig bestanden. UvA-linker verknoopt via 'intelligente linking' elektronische bestanden met elkaar. De bibliotheek plaatst in informatiebestanden die aan de OpenURL-standaard voldoen, naast elk record een UvA-linker knop. Met een klik op deze knop worden beschikbare diensten getoond die relevant zijn voor het betreffende record. Zo'n dienst kan bijvoorbeeld onmiddellijke toegang tot fulltext regelen, een automatische zoekactie in een catalogus of bibliografisch bestand uitvoeren of een inhoudsopgave van een tijdschrift tonen. Op deze wijze wordt niet alleen navigatiesteun aangeboden binnen de Digitale Bibliotheek, maar de klant kan ook een elektronisch document veel makkelijker verkrijgen of meer relevante informatie verzamelen. Men hoeft hiervoor niet zelf op zoek te gaan naar het juiste bestand, niet apart in te loggen, of de zoekactie opnieuw uit te voeren. UvA-linker doet dit.

Nieuw UBAweb

In mei is het nieuwe UBAweb online gegaan. Niet alleen de vormgeving is veranderd, maar ook de structuur, de opbouw van de pagina's en het achterliggende systeem. Het oude UBAweb van html-pagina's heeft plaats gemaakt voor het UvA-Content Management Systeem, een databasegestuurde omgeving. Dit heeft als voordeel dat de informatie snel, actueel, accuraat en op maat wordt overgebracht. Bovendien

Het gebruik van het UBAweb is in 2002 weer toegenomen

Statistische gegevens over de webserver (www.uba.uva.nl) in 2002 en voorgaande jaren

	2002	2001	2000	1999	1998
aantal pagina's per jaar	9.506.609	5.727.893	4.306.140	2.162.915	1.181.279
aantal bezoeken per jaar	1.261.745	1.360.450	1.086.030	701.814	377.088
aantal pagina's per bezoek	7.53	4.21	3.96	3.08	3.13

Het totaal aantal bekeken pagina's in 2002 is flink gestegen ten opzichte van vorig jaar, evenals het aantal pagina's per bezoek, terwijl het aantal bezoeken een heel lichte daling vertoont. Dat duidt op het verschijnsel dat men gemiddeld per bezoek langer op de site verblijft en meer pagina's per bezoek bekijkt dan voorheen.

Overzicht van het gebruik van de digitale informatiebestanden

bestanden	zoekacties 2002	zoekacties 2001	zoekacties 2000	zoekacties 1999	zoekacties 1998	zoekacties 1997	zoekacties 1996
catalogus van de UvA	**1.789.617**	1.087.309	—-	—-	—-	—-	—-
ERL	**4.252.788**	3.377.809	1.851.688	(101.732)	(61.552)	31.398	—-
Citrix (3 zoekacties per login)	**(28.218)**	(54.987)	(56.355)	(58.509)	(45.856)	—-	—-
Pica							
■ **PiCarta**	**696.241**	448.972	223.561	83.092	29.814	—-	—-
■ **Online Contents**	**27.551**	47.271	78.342	103.709	102.390	107.567	114.914
■ **NCC**	**137.940**	175.765	217.026	240.005	213.206	180.967	162.032
■ **AdamNet**	**2.931**	3.824	5.592	6.324	?	8.312	15.813
■ **OBN**	**34.270**	34.537	37.646	28.392	23.197	29.120	33.227
■ **Krantenbank**	**59.965**	—-	—-	—-	—-	—-	—-

online (bibliografisch)		zoekacties	zoekacties	zoekacties	zoekacties	zoekacties	zoekacties
	9.724	7.332	—-	—-	—-	—-	—-

online (full text)		documenten	documenten	documenten	documenten	documenten	documenten
	20.967	19.758	—-	—-	—-	—-	—-

elektronische tijdschriften	full text 2002	full text 2001	full text 2000	full text 1999	full text 1998	full text 1997	full text 1996
■ **Academic Search Premier**	***1.941**	—-	—-	—-	—-	—-	—-
■ **American Chemical Society**	**29.470**	18.133	10.675	—-	—-	—-	—-
■ **AIP / APS**	**9.837**	11.047	—-	—-	—-	—-	—-
■ **Am. Soc. for Microbiology**	**34.678**	12.151	9.712	—-	—-	—-	—-
■ **Blackwell**	**15.781**	—-	—-	—-	—-	—-	—-
■ **EBSCO**	**31.005**	18.353	—-	—-	—-	—-	—-
■ **European Business ASAP**	****6.153**	18.922	—-	—-	—-	—-	—-
■ **Int.Index Performing Arts**	**237**	191	—-	—-	—-	—-	—-
■ **JSTOR**	**33.086**	21.734	5.003	—-	—-	—-	—-
■ **Kluwer Academic Publishers**	**20.147**	—-	—-	—-	—-	—-	—-
■ **Nature**	**23.489**						
■ **Project Muse**	**12.837**	8.390	3.722	—-	—-	—-	—-
■ **Science Direct**	**163.010**	112.152	34.076	—-	—-	—-	—-
■ **Science Online**	**20.431**	23.355	15.462	—-	—-	—-	—-
■ **Springer Verlag**	**17.831**	—-	—-	—-	—-	—-	—-
■ **Wiley Interscience**	**64.550**	—-	—-	—-	—-	—-	—-

* *periode september tot en met december 2002*

** *periode januari tot en met mei 2002; op jaarbasis zou dit 14.767 zijn.*

biedt het meer mogelijkheden voor publicatie in UvA-portals en integratie met andere informatie, bijvoorbeeld uit de bibliotheeksystemen.
Het Content Management Systeem maakt het mogelijk informatie decentraal in te voeren binnen een gezamenlijk systeem. De website is in 2002 niet helemaal voltooid: enkele belangrijke onderdelen ontbreken nog, zoals de sites van de faculteitsbibliotheken, met uitzondering van de Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica, die als pilot de weg effende voor de overige faculteiten in 2003. Verder ontbreekt nog algemene informatie over de collecties en een Engelstalige versie. Tot het gereed komen van deze informatie wordt nog verwezen naar de bestaande html-pagina's.

Catalogus vernieuwd

De nieuwe bibliotheekcatalogus, de catalogus van het universiteitsmuseum en de catalogus van UvA-scripties kwamen in januari beschikbaar. De OPC4 software van OCLC/Pica biedt een aantal belangrijke verbeteringen. Zo is er bijvoorbeeld niet langer een limiet op het aantal getoonde records. De resultaten van een zoekactie kunnen bovendien worden gesorteerd op relevantie of op jaar van uitgave. Ook zijn er nieuwe zoeksleutels zoals 'uitgever' en 'drukker'.

Digitaal Productiecentrum

Tijdschriften

Het Digitaal Productiecentrum heeft het TijdSchrift voor Skandinavistiek online toegankelijk gemaakt. Dit tijdschrift over Scandinavische taal- en letterkunde wordt gepubliceerd door de Scandinavische Instituten van de Universiteit van Amsterdam, de Rijksuniversiteit Groningen en de Rijksuniversiteit Gent en verschijnt twee maal per jaar. Het bevat wetenschappelijke artikelen over middeleeuwse en moderne literatuur, Scandinavische linguïstiek en incidenteel over kunst en geschiedenis.
De eerder uitgebrachte digitale tijdschriften zijn in 2002 ingrijpend vernieuwd. De zoekmogelijkheden zijn aanzienlijk uitgebreid. Zo is het mogelijk te zoeken in de volledige tekst van de artikelen in het hele tijdschrift, of in meerdere tijdschriften tegelijk. Ook kan men zich inschrijven op een attenderingsdienst, die inhoudsopgaven levert van nieuwe nummers van een tijdschrift. Verder bevatten de tijdschriften nu een index op auteur, een inhoudsopgave van het artikel en een oproepbare zoekgeschiedenis.

Multatuli website

In opdracht van het Multatuli Genootschap is een website gemaakt over Multatuli, de schrijver van Max Havelaar (1860). Men vindt er onder

Multatuli-museum

Uitleencijfers UB en faculteitsbibliotheken

	uitleningen in Pica 2002	uitleningen in Pica 2001
UB centrale vestiging (Singel)	140.089	134.939
UB Geesteswetenschappen (decentrale vestigingen)	88.349	79.630
Rechtsgeleerdheid	40.988	44.595
Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica*		
Wiskunde en Informatica	3.588	4.086
Scheikunde	1.436	1.664
Biologie	1.576	1.284
Natuurkunde	1.272	
Medische Wetenschappen		
Geneeskunde/AMC	2.773	2.589
Tandheelkunde/ACTA	3.567	3.551
Maatschappij- en Gedragswetenschappen		
Bushuisbibliotheek	42.324	31.943
Economie en Econometrie		
Pierson Révészbibliotheek **	31.941	35.128
Cedla	7.248	5.895
Nederlandse Entomologische Vereniging ***	70	
Totaal	**365.221**	**345.304**

** Natuurkunde leent sinds 2002 geautomatiseerd uit. Biologie heeft twee vestigingen. De Plantagebibliotheek heeft nog een handmatige uitleen (er zijn geen cijfers beschikbaar).*

*** De Pierson Révészbibliotheek is de bibliotheek van de Faculteit Economische Wetenschappen en Econometrie en van de Faculteit Maatschappij- en Gedragswetenschappen voor Ruimtelijke Wetenschappen, Psychologie en Pedagogische en Onderwijskundige wetenschappen.*

**** De Nederlandse Entomologische Vereniging leent sinds 2002 automatisch uit.*

andere een biografie, een bibliografie, een lijst van al zijn werken en informatie over het Multatuli Museum en het Multatuli Genootschap. Via de nieuwsrubriek kan men op de hoogte blijven van activiteiten.

Beelddata Public Health

In de beelddatabank Affiches Public Health vindt men voorlichtingsaffiches uit de periode 1914-1960 over onderwerpen als geslachtsziekten, tuberculose, kanker, tropische ziekten, bedrijfs- en verkeersveiligheid. De affiches zijn afkomstig uit de gehele wereld. De databank is tot stand gekomen in samenwerking met het Academisch Medisch Centrum en het Universiteitsmuseum. De andere beelddatabanken hebben in 2002 een nieuw design en verbeterde interface gekregen.

Leners en lenen

In 2002 stonden in totaal 29.171 actieve leners ingeschreven, 481 meer dan in 2001. 15.044 leners zijn student aan de UvA, 3.149 medewerker van de UvA, 635 student van de Hogeschool van Amsterdam. In totaal zijn 365.221 banden geleend of ter inzage opgevraagd uit de gesloten magazijnen.

Rappels en reserveringen per e-mail

Per 1 oktober is een start gemaakt met het verzenden van rappels per e-mail. Veel leners vinden het plezierig om hun post elektronisch te ontvangen, een te verwaarlozen percentage heeft

geen e-mailaccount of wil geen mail van de bibliotheek ontvangen. Ook de berichten voor aangekomen gereserveerde banden verzendt de Universiteitsbibliotheek nu per e-mail.
Een bijkomend voordeel van het verzenden van reserveringen per e-mail is dat een lener die een boek niet meer nodig heeft dat meestal dezelfde dag nog meldt. De band is daardoor weer sneller beschikbaar voor de volgende lener. Voorheen gebeurde het zelden dat een lener belde om een reservering te annuleren.

Lenen bij Rechten

Een belangrijk wapenfeit voor de Juridische bibliotheek was de verdere liberalisering van het uitleenbeleid van de Algemeen Juridische bibliotheek. Een deel van de collectie kan nu worden geleend volgens het binnen de UvA geldende uitleenreglement. Voorheen werden boeken alleen voor een dag ter inzage gegeven. Nu is ook de weg vrij gemaakt voor deelname aan het interbibliothecair leenverkeer in 2003.

Medewerkers en studenten tevreden over UvA-bibliotheken

In 2002 zijn opnieuw de meningen van medewerkers en studenten over de dienstverlening gepeild, ditmaal in de vorm van een enquête, uitgevoerd door het SCO-Kohnstamm Instituut. Een hoog percentage medewerkers en studenten blijkt in de afgelopen twee jaar gebruik gemaakt te hebben van een van de bibliotheken van de UvA. Een groot deel van hen gebruikt de bibliotheek op afstand vanuit huis of werkplek. Medewerkers en studenten zijn positief over de collecties (gedrukt en digitaal) en de documentlevering. Opvallend is dat hoewel de medewerkers van mening zijn dat zij hun studenten stimuleren tot bibliotheekgebruik, de studenten hier veelal minder positief of zelfs negatief over zijn.
Beide klantengroepen zijn over het geheel genomen tevreden over de dienstverlening.
In 2003 wordt opnieuw een onderzoek uitgevoerd. Dan wordt het gebruik en het gebruiksgemak en of -ongemak van de nieuwe Digitale Bibliotheek onder de loep genomen.

Wegwijs worden in de bibliotheek

Veel aandacht is besteed aan voorlichting over de diensten van de bibliotheek en het gebruik daarvan in onderwijs en onderzoek.

De Pierson Révészbibliotheek verzorgde in samenwerking met de onderwijsinstituten trainingen in informatievaardigheden. Op de website van de bibliotheek is een groot aantal handleidingen, tutorials en online cursussen beschikbaar.
Voor tweede- en derdejaars studenten Medische Biologie verzorgde de bibliotheek Biologie instructies literatuur zoeken en op verzoek van het onderwijsinstituut Biologie werd een handleiding samengesteld. De Scheikundebibliotheek verzorgde voor eerstejaars studenten een interactieve introductie in de elektronische zoekmogelijkheden en voor derdejaars studenten werd – in het kader van een cursus onderzoeksoriëntatie – een kort 'gelinkt' document gemaakt, met informatie over en vergelijking van vakgerichte databanken zoals Web of Science en SciFinder, met kritische literatuur over de waarde van citatie-onderzoek.
De Medische bibliotheek verzorgde een introductiecursus voor alle eerstejaars studenten en vier keer per maand een cursus 'PUBMED', een belangrijk medisch informatiebestand. Ook zijn periodiek cursussen gegeven aan AIO's, geneeskundigen in opleiding, verpleegkundigen en secretaresses. Samen met het Dutch Cochrane Centre bood de Medische bibliotheek tweemaal een cursus 'Evidence Based zoeken' aan met externe inschrijving. Daarnaast verzorgden de informatiespecialisten van de Medische bibliotheek diverse demonstraties en voorlichtingsactiviteiten op de afdelingen in het ziekenhuis over nieuwe databases.

Alle eerstejaars studenten van de Faculteit Geesteswetenschappen volgden het college 'Academische Vaardigheden 1 Onderzoek'. Daar maken bibliotheekvaardigheden deel van uit. De webcursus 'Informatie zoeken Geesteswetenschappen' behoort tot de leerstof. Tot aan de invoering van de bachelor-masterstructuur was dit een begeleid practicum. Sinds september wordt van studenten verwacht dat zij deze webcursus zelfstandig volgen.
In de cursuszaal bij het Informatiecentrum in de UB zijn in het voor- en najaar series van twaalf inloopcursussen 'Digitale Bibliotheek' gegeven.
De cursussen waren toegankelijk voor houders van een geldige UBA-lenerspas. Inschrijving was niet nodig.
Er waren twee thema's: 'Zoeken naar boeken en tijdschriften', deze cursus behandelde de UvA-catalogus en Picarta en 'Zoeken naar tijdschriftartikelen' waarin bibliografische databases aan de orde kwamen.

UvA-link

Informatie over nieuwe diensten en producten van de bibliotheek is gepubliceerd in UvA-link, het blad van de Bibliotheek en het Informatiseringscentrum van de UvA. Het verschijnt vier maal per jaar en is naar alle medewerkers van de UvA verzonden. Studenten kunnen het blad afhalen bij de balies van de faculteitsbibliotheken en de UB. Het staat ook op internet: www.ic.uva.nl/uvalink.

Rijke en bijzondere collecties

De Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam loopt voorop bij de toepassing van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de dienstverlening maar beheert ook een van de mooiste en rijkste historische collecties van Nederland. Dit materiaal ondersteunt het onderwijs en onderzoek aan de UvA, en is ook toegankelijk voor belangstellenden van buiten de instelling. De universiteit spant zich in om de zichtbaarheid van de collecties te vergroten.

Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam

Een groot aantal historische en hedendaagse collecties en verzamelingen is samengebracht in de Bijzondere Collecties. De verzameling gedrukte werken van vóór 1800 omvat onder meer incunabelen, Nederlandse postincunabelen en pamfletten. Ook de Bibliotheca Rosenthaliana, de Kerkelijke Collecties en de Artisbibliotheek bevatten een groot aantal oude drukken. Bij de werken verschenen na 1800, gaat het onder meer om publicaties die vanwege hun productie en/of vormgeving bijzonder zijn.
De collectie handschriften, brieven en archieven omvat meer dan een half miljoen brieven, enkele honderden middeleeuwse en tienduizenden moderne, voor het merendeel westerse handschriften op alle terreinen van wetenschap en cultuur. Aparte vermelding verdienen de bruiklenen van de Stichting Réveil-Archief, de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst en die van het Frederik van Eeden Genootschap en het Multatuli Genootschap. Ook de Artisbibliotheek, de Bibliotheca Rosenthaliana en de bibliotheek van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak bezitten een grote collectie handschriften.
De cartografische collectie omvat losse kaarten waaronder ongeveer 25.000 van vóór 1800, duizenden atlassen en tientallen globes. De bibliotheek en kaartenverzameling van het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap is sinds 1880 als bruikleen opgenomen in de UB.
Over de geschiedenis van het boek, de productie, verspreiding, handel en de bewaring van het boek heeft de UB een van de grootste Europese collecties in huis. Een belangrijk deel van deze collectie is een bruikleen van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak. In de Bibliotheca Rosenthaliana is veel informatie te vinden over de geschiedenis van het joodse boek.

Nieuwe bibliotheek voor de Bijzondere Collecties

De universiteit bereidt voor de Bijzondere Collecties en het Universiteitsmuseum een nieuwe huisvesting voor. Een aantal universitaire panden aan de Oude Turfmarkt, die deels uit de zeventiende eeuw dateren, wordt hiervoor verbouwd volgens een ontwerp van Atelier Pro architekten bv uit Den Haag. Het monumentale karakter van de gebouwen zal worden gerespecteerd. De verhuizing van de Bijzondere Collecties van de UB aan het Singel naar de Oude Turfmarkt zal een grote verbetering betekenen in de huisvesting, maar vooral ook in de beschikbaarheid van de collecties voor onderwijs en onderzoek. De nieuwe bibliotheek zal naar verwachting in 2006 in gebruik worden genomen.
Begin 2002 is ter voorbereiding op de nieuwe behuizing gestart met de indeling van de omvangrijke magazijncollecties naar periode en formaat en met conserveringsmaatregelen.

Zichtbaarheid

Er is veel aandacht besteed aan de vergroting van de zichtbaarheid van de Bijzondere Collecties door mondelinge presentatie, bruiklenen, tentoonstellingen en vooral door digitale presentatie. Er is gestart met de inrichting van een website voor de Bijzondere Collecties met informatie over de zwaartepunten van de verzamelingen, de bruiklenen en de bruikleengevers, de toegankelijkheid en de dienstverlening. De website wordt begin 2003 opgeleverd.
Het Universiteitsmuseum, dat organisatorisch deel uitmaakt van de UB, heeft een actieve rol gespeeld in de ontwikkeling van de kalender voor het 370ste lustrumjaar van de Universiteit van Amsterdam. Uitgangspunt was vergroting van de zichtbaarheid van de ‘verborgen’ UvA-collecties. Elke maand was op een andere locatie een Verkenning van de Verborgen Schatten van Minerva. Ook het najaarssymposium van de landelijke Stichting Academisch Erfgoed in de Agnietenkapel stond in het teken van

Minerva

het ‘zichtbaarheidsoffensief’ van de gezamenlijke UvA-collecties.

In de tentoonstellingszaal van de universiteitsbibliotheek zijn vijf tentoonstellingen gehouden. In 2002 zijn tientallen banden in bruikleen afgestaan ten behoeve van tentoonstellingen in musea en andere instellingen in Nederland, België en Duitsland.

De bibliotheek neemt met *Surinamica, een digitale geschiedenis* deel aan *Het Geheugen van Nederland*, een digitaliseringsproject van de Koninklijke Bibliotheek dat zorgt voor de digitalisering van belangrijke bronnen van cultureel erfgoed. De selectie is een dwarsdoorsnede van het materiaal op het gebied van Suriname uit de collectie van de UvA, voorzien van bijschriften en bronvermelding en geeft een beeld van de geschiedenis van Suriname.
Voor de beelddatabank in *Bibliopolis* is veel beeld- en archiefmateriaal, onder andere uit de bibliotheek van de Koninklijke Vereniging van het Boekenvak, ter beschikking gesteld. *Bibliopolis* is de elektronische geschiedenis van het gedrukte boek in Nederland. Ook is inhoudelijk bijgedragen aan het project.
Er is een start gemaakt met de digitalisering van de collectie Doopsgezinde prenten. In 2002 zijn ongeveer 600 prenten gedigitaliseerd en die worden in 2003 zichtbaar gemaakt in een beelddatabank.

Mooie, bijzondere collecties

Natuurlijk, ook andere Nederlandse universiteitsbibliotheken hebben mooie, bijzondere collecties. Maaar die van de Amsterdamse Universiteitsbibliotheek kunnen zich meten met de allerbeste in de wereld, zeggen de beheerders en bewaarders.
Chauvinistisch? Vast wel, maar is dat erg?

Het Biografisch Woordenboek van joden in Nederland in de twintigste eeuw, een samenwerkingsverband met het Menasseh ben Israel Instituut, vordert gestaag. Inmiddels is een database ontwikkeld van ruim 4000 namen, waarvan er uiteindelijk ruim 1000 een plaats in het woordenboek zullen vinden.
De persoons-, plaatsnamen- en onderwerpsindex op J.G. de Hoop Scheffer, *Inventaris der archiefstukken berustende bij de Vereenigde Doopsgezinde Gemeente te Amsterdam* (Amsterdam 1883-84) is voltooid. In 2003 staat de controle van de namen van het A-gedeelte op de rol en zal het onderwerpsregister worden bijgewerkt.

Werk- en ontmoetingsplaats

Een internationaal vooraanstaande universiteit beschikt over een moderne goed toegeruste bibliotheek die studenten en medewerkers toegang biedt tot 'alle' voor hun vakgebied relevante informatie, en die daar allerhande diensten aan verbindt: zoek- en navigatiemogelijkheden, attenderingsdiensten, interbibliothecair leenverkeer, enzovoort. Maar ook een goede, prettige, uitdagende leeromgeving.

De kwaliteit van die (fysieke) omgeving blijkt in gebruikersonderzoeken steeds een belangrijke factor voor de tevredenheid van studenten en medewerkers.

De verschuiving van gedrukte informatie naar digitale is zichtbaar in de bibliotheekruimte. De open opstelling van boeken en tijdschriften wordt verkleind. Het minder frequent gebruikt materiaal gaat naar het UBA-boekendepot (IWO). De fysieke bibliotheek wordt een werk- en ontmoetingsplaats

Medische bibliotheek van het Academisch Medisch Centrum

De Medische bibliotheek is verbouwd en opnieuw ingericht. De collecties van de bibliotheken van Psychiatrie en Revalidatie zijn nu opgenomen in de Medische bibliotheek. Hiervoor was een nieuwe indeling van de gehele tijdschriftencollectie noodzakelijk.
Bij de bibliotheek is een zaal met 56 computers ingericht die voor studenten gedurende de openingstijden van de Medische bibliotheek toegankelijk is.

Faculteitsbibliotheek Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica

De bibliotheek Natuurkunde is – in afwachting van de verplaatsing naar de bibliotheek Scheikunde – verhuisd naar een tijdelijk onderkomen in de Wibautstraat. In verband met de verhuizing zijn veel tijdschriften naar het UBA-boekendepot (IWO) verplaatst, terwijl ook in de Scheikundebibliotheek gewerkt is aan het actualiseren en ontdubbelen van de collectie.
In de bibliotheek van het Biologisch Centrum Anna's Hoeve is verder gewerkt aan het omwerken van deelcollecties naar de Nederlandse Basisclassificatie: circa vijftig meter boeken zijn geselecteerd, ingedeeld en omgewerkt. Bijna vierhonderd meter tijdschriften is intern verhuisd en efficiënter opgesteld. De verkregen ruimte is benut voor een nieuwe lees/studiehoek en de 'reflectiehoek' in de hal van de bibliotheek kreeg een comfortabele inrichting, zodat bezoekers aangenaam kunnen lezen, studeren en praten.

Juridische bibliotheek

Het plan om de bibliotheek Internationaal Recht te verhuizen naar het gebouw Binnengasthuis 5, waar voorheen de bibliotheek Politicologie was gehuisvest, is van de baan. De ruimte heeft een andere bestemming gekregen.
In de zomer van 2002 is de studiezaal van de Algemeen Juridische bibliotheek grondig opgeknapt. In enkele weken werd de vloerbedekking vervangen, plafond en wanden geschilderd en nieuwe stoelen geplaatst. Voor de gebruikers waren tussentijds alternatieve studieruimtes ter beschikking in de vorm van collegezaaltjes.

Pierson Révészbibliotheek

In de Pierson Révészbibliotheek is een instructieruimte geïnstalleerd. Ook zijn de printfaciliteiten voor de klanten verbeterd en zijn er meer en nieuwe studietafels geplaatst. De bewegwijzering is verbeterd en de kluisjes zijn vervangen.

Nieuwbouw Universiteitsbibliotheek

Het Globaal programma van eisen voor de nieuwbouw op het Binnengasthuisterrein is geactualiseerd met het oog op de architectenselectie via een Europese aanbestedingsprocedure. Het College van Bestuur heeft het Spaanse architectenbureau Cruz y Ortiz opdracht gegeven het ontwerp te maken voor de nieuwe UB, die tevens de bibliotheek voor de Faculteit Geesteswetenschappen zal zijn.

UB/Geesteswetenschappen

De bibliotheek in het Bungehuis is ingrijpend verbouwd en opnieuw ingericht: de ingang van de bibliotheek is verplaatst en verruimd, er zijn nieuwe werkkamers gebouwd, de publieks-pc's en de studieplekken zijn geconcentreerd, de collectie herplaatst en het meubilair vernieuwd.
In december 2002 zijn twee omvangrijke deselectieprojecten afgerond. De boeken- en tijdschriftencollectie van het voormalige Oost-Europa Instituut zijn ingehuisd in de bibliotheek van het P.C. Hoofthuis. Voorafgaand aan deze inhuizing en na afronding van de deselectie van de verschillende deelcollecties in het P.C. Hoofthuis, zijn alle collecties in deze bibliotheek herschikt. Het Bibliotheekinformatiecentrum op de tweede verdieping is ontruimd en de

Advies Kwaliteitsteam gemeente Amsterdam

Het kwaliteitsteam heeft als taak het Dagelijks Bestuur van het Stadsdeel Centrum te adviseren over de plannen voor het Binnengasthuisterrein. Het team heeft een advies geformuleerd over de drie ontwerpvisies. Het advies is vooral gericht op de stedenbouwkundige inpassing van de plannen in de omgeving, zowel cultuurhistorisch als ruimtelijk en functioneel.

Cruz y Ortis

Het plan van Cruz y Ortiz heeft de eerste voorkeur. Het is met gevoel voor de geschiedenis van de plek ontworpen, voegt zich in de stedelijke structuur en weet de onbebouwde ruimte op het Binnengasthuisterrein te definiëren. De uiterlijke presentatie naar de stad is bescheiden. Aan de Nieuwe Doelenstraat kan deze verbeterd worden. Op het binnenterrein zal het gebouw zich, ondanks de ingetogen presentatie, onmiskenbaar manifesteren. De leeszalen en entree hebben allure door hun maatvoering en ruimtelijkheid.

collectie bibliografieën en naslagwerken is op de eerste verdieping geplaatst. Daar zijn ook de collecties taal- en letterkunde samengebracht. Op de tweede verdieping zijn de collecties geschiedenis, regiostudies en de collectie muziekwetenschap geplaatst. In december werd op de tweede verdieping ook de collectie van Oost-Europese studies geplaatst, waarbij de ruimte van het voormalige Bibliotheekinformatiecentrum als raadpleegruimte voor kranten is ingericht.
Kort na de zomer is gestart met de deselectie van de collectie Kunstgeschiedenis in de bibliotheek van het Kunsthistorisch Instituut aan de Herengracht. Dit is de omvangrijkste van de nog resterende kleinere collecties die op Geesteswetenschappelijke locaties zijn ondergebracht. Dit deelproject wordt in de eerste helft van 2003 afgerond zodat de resterende tijd in 2003 besteed kan worden aan de collecties Fonetiek (Herengracht), Theater-, film- en tv-wetenschap (Nieuwe Doelenstraat) en Wijsbegeerte (Vendelstraat/BG-terrein).
De werkgroep Dynamische open opstelling heeft richtlijnen ontwikkeld voor de verwerking van een constante stroom monografieën en tijdschriften uit open opstelling naar het gesloten magazijn in het UBA-boekendepot (IWO), waaruit ze op aanvraag weer beschikbaar zijn. Omdat de totale omvang van de open opgestelde collectie Geesteswetenschappen straks in de nieuwbouw op het Binnengasthuisterrein niet meer mag groeien is een

permanente deselectie uit de open opstelling noodzakelijk want de jaarlijkse groei van de collectie is op dit moment ongeveer 250 meter. In 2003 worden de richtlijnen op hun werkbaarheid getoetst op drie locaties.
Rond het nieuwe, voor alle Geestes-wetenschappelijke collecties toe te passen plaatsingssysteem op basis van de Nederlandse basisclassificatie zijn geen nieuwe stappen ondernomen. Toepassing daarvan vereist additionele financiering en die was in 2002 nog niet beschikbaar. Wel is in goede harmonie meegewerkt aan enkele herplaatsingsprojecten bij de Letteren bibliotheek van de Universiteit Utrecht, de partner waarmee het nieuwe systeem ontwikkeld is.

Informatiecentrum in de UB

In april zijn de internet-pc's in het Informatiecentrum vervangen. De Pentiums-II maakten plaats voor snelle Pentiums-4 met flatscreen monitoren. Voor het inloggen is geen apart account meer vereist: het UvAnetID volstaat. Op de pc's is behalve Internetsoftware ook MS Office, SPSS en EndNote 5 beschikbaar.

Voor de nieuwe pc's is grote belangstelling. Het gebruik ervan heeft een ander karakter gekregen: de nadruk ligt minder op vluchtige communicatiemiddelen als mail en chat, en meer op inhoud. De combinatie van snelle toegang tot de Digitale Bibliotheek, beschikbaarheid van software waarmee de gevonden informatie kan worden verwerkt, en ondersteuning door deskundige informatiespecialisten draagt bij aan een vruchtbaar onderwijs- en onderzoeksklimaat.

Verwerven en beschrijven: digitaal en gedrukt

De bibliotheek biedt toegang tot grote verzamelingen digitaal en gedrukt materiaal. De selectie geschiedt in overleg met staf en studenten van de universiteit. Een groot deel van de middelen voor collectievorming wordt besteed aan licenties op pakketten wetenschappelijke tijdschriften. Faculteitsbibliotheken en UB maken afspraken over de keuze van bestanden en over het aangaan van licenties. De UB verzorgt de aankoop, administratie en catalogisering voor alle bibliotheken van de universiteit.

Nieuwe informatie in elektronische vorm

In 2002 zijn 3.856 nieuwe tijdschriften toegevoegd waaronder die van Wiley InterScience, Springer, PsycArticles, Business Source Premier, PCI Full Text, JSTOR Language & Literature Collection. Ook werd een licentie aangegaan voor de backfiles van Elsevier Science tijdschriften op de volgende gebieden: Organic Chemistry, Inorganic Chemistry, Chemical Engineering, Physical & Analytical Chemistry, Economics, Business, Management & Accounting, Mathematics, Psychology, Social Science, General Physics, High Energy Physics & Astronomy en Decision Science. De licenties zijn afgesloten na onderhandelingen door UKB, het samenwerkingsverband van de Nederlandse universiteitsbibliotheken. In totaal waren eind 2002 ruim 11.000 tijdschriften in elektronische vorm beschikbaar.
Ook een groot aantal nieuwe databases is toegevoegd waaronder de Krantenbank, Academic Search Premier, Cochrane Library en de Fiscale Encyclopedie.

Bibliotheekvoorziening Geesteswetenschappen

De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek heeft voor de periode 2002-2004 weer gelden toegekend ter versterking van de landelijke bibliotheekvoorziening voor de Geesteswetenschappen. De universiteiten van Groningen, Utrecht en Leiden, de Katholieke Universiteit Nijmegen, de Vrije Universiteit, de Universiteit van Amsterdam en de Koninklijke Bibliotheek hebben afspraken gemaakt over de besteding van het geld. De helft van het toegekende bedrag, te weten € 1.590.000, is gereserveerd voor landelijke licenties op elektronisch materiaal voor de Geesteswetenschappen, terwijl de resterende € 1.590.000 beschikbaar is voor vakspecifieke aanschaf. In 2002 zijn vier landelijke licenties afgesloten met financiering uit de toegekende gelden: ATLA Religion Index, Linguistics and Language Behavior Abstracts, Project Muse Arts & Humanities Collection en PCI Full Text Collections I & II.
De vakspecifieke aanschaf, zowel van gedrukt als digitaal materiaal, is uitgevoerd volgens de afspraken die bij de eerste toekenning tussen de deelnemende instellingen zijn gemaakt. Ten opzichte van de oorspronkelijke verdeling vond er voor de UvA wel een ingrijpende verandering plaats: de Koninklijke Bibliotheek zag voor de tweede toekenning af van haar met de UvA gedeelde verantwoordelijkheid voor het vakgebied Franse taal- en

Databases

In de UBA-Bank van de Digitale Bibliotheek vindt u ruim 200 databases. Het gaat daarbij om online catalogi, bibliografieën, informatiebestanden en fulltextbestanden. Om databases te selecteren bladert u door de alfabetische lijst op titel of zoekt u op woord en/of soort. Sommige databases zijn voorgeselecteerd op vakgebied in de UBA-portals. Geselecteerde databases zijn vrijwel allemaal binnen het UvA-domein te benaderen en afzonderlijk te doorzoeken. Een groeiend aantal is ook direct vanuit de Digitale Bibliotheek in combinatie te doorzoeken. Favoriete databases kunt u na inloggen met uw UvAnetID opnemen in My Library: uw persoonlijke portal in de Digitale Bibliotheek.

Laatste monumentale wandkaart van Amsterdam, Gerred de Broen, circa 1737

Uitgaven aan informatiedragers

	mono-grafieën	tijd-schriften	druk- en bindwerk	disser-taties	audio en video	diversen	totaal
faculteiten	500.571	2.369.724	44.548	-	16.547	9.868	2.941.257
UB inclusief Geesteswetenschappen	547.272	871.388	357.631	17.791	27.769	9.218	*1.831.068
totaal UvA**	**1.047.842**	**3.241.112**	**402.179**	**17.791**	**44.316**	**19.086**	**4.772.325**

**Inclusief een bedrag van € 352.311 voor de centraal gefinancierde elektronische bestanden en inclusief de bestedingen in het kader van de Bibliotheekvoorziening Geesteswetenschappen, uitgaven gesubsidieerd door de Amsterdamse Universiteitsvereniging en uit eigen fondsen. Het gaat hierbij om een bedrag van € 70.438 voor monografieën en € 5.297 voor tijdschriften.*

***Totalen kunnen afwijken door afrondingsverschillen.*

specificatie uitgaven tlv facultaire budgetten (exclusief UB/Geesteswetenschappen)

eenheid	monografieën	tijdschriften
Rechtsgeleerdheid	151.470	127.291
Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica	103.598	744.116
Economie/Econometrie	21.955	132.554
Maatschappij- en Gedragswetenschappen	140.995	295.258
Tandheelkunde/ACTA	5.320	113.873
Geneeskunde/AMC	31.925	943.253
Centrum studie-documentatie Latijns Amerika	36.064	9.755
Informatiseringscentrum	—	1.307
Instituut Lerarenopleiding	8.824	—
Milieuvraagstukken	—	1.067
overig (onder andere Bureau der Universiteit)	419	1.251
totaal	**500.571**	**2.369.724**

Amsterdams Getijdenboekje

Met steun van de Prof. mr. Herman de la Fontaine Verwey Stichting is een bijzonder boek aangekocht van omstreeks 1480. Het bevat de getijden van Onze Lieve Vrouw, de getijden van de Eeuwige Wijsheid, de getijden van de H. Geest en van het H. Kruis, de Zeven Boetpsalmen met de Litanie van Alle Heiligen en de Dodenvigilie, en enkele andere gebeden, alle in het Nederlands. Het boek is verlucht met prachtige versieringen die met de pen zijn aangebracht en enkele opvallende geschilderde randen. Het bestaan van dit getijdenboek was tot op heden onbekend. Het meest verrassende is niet de inhoud – de genoemde teksten komen ook voor in andere getijdenboeken – maar de versiering, met name de combinatie van de penwerkversieringen met de geschilderde randen. Het penwerk wordt met een grote mate van zekerheid door gespecialiseerde kunsthistorici toegeschreven aan ateliers in de stad Amsterdam.

letterkunde; de UvA is daar nu als enige instelling verantwoordelijk voor.

Approval Plans

Ter verhoging van de efficiency is met ingang van 2002 voor de vakgebieden Antropologie, Beeldende Kunsten, Economie, Informatiewetenschappen, Algemene Taalwetenschap, Filosofie, Psychologie, Scandinavische Taal- en Letterkunde en Sociologie gebruik gemaakt van ‘approval plans’. Een approval plan, een overeenkomst tussen bibliotheek en leverancier, bestaat uit nauwkeurig omschreven aanschafprofielen. Op basis daarvan maakt de leverancier een selectie uit nieuw verschenen publicaties. Via deze aanschafprofielen zijn 195 publicaties verworven en via de zogenaamde ‘order-slips’ nog eens 617 publicaties.
Evaluatie van de proef in september leverde een wisselend beeld: voor enkele vakgebieden verliep de proef naar wens, voor andere vakgebieden kwam er onvoldoende materiaal via de approval plans binnen. Het was blijkbaar nog niet mogelijk een goed aanschafprofiel voor alle betreffende vakgebieden op te stellen. In overleg met de leverancier is voor deze vakgebieden een andere methode gekozen, waarmee het op basis van de feitelijke bestellingen wellicht mogelijk is in de loop van 2003 ook aanschafprofielen samen te stellen.

Bijzondere Collecties

Een belangrijke aanwinst op het gebied van de handschriften was de collectie Jacob Visser die brieven van onder meer Wilem Kloos en Marcellus Emants aan uitgever W. Gosler bevat. De heer P. Begheyn s.j. schonk de collectie H.R. Wildermuth met onder meer materiaal met betrekking tot P.C. Boutens. Van de erven D. Dooijes is de collectie Dooijes ontvangen met typografica.Verder is een verzameling kalligrafie verworven van Adriaan Pars en Anna Lampen uit circa 1655-1662 en een Middelnederlands getijdenboek uit circa 1480.

Met behulp van externe middelen is de laatste monumentale wandkaart van Amsterdam, die van Gerred de Broen, verworven. Het is een uit vier bladen

aantal verwerkte bestellingen en tijdschriften

aantallen	2002	2001	2000
lopende abonnementen (*)	8.659	9.397	10.042
beschikbare online only-abonnementen (**)	10.000	2.345	1.500
ingecheckte tijdschriftafleveringen	53.015	57.121	66.687
bestelde monografieën (***)	15.515	11.389	10.804
verwerkte banden	15.602	12.649	13.951
nieuwe catalogusrecords in GGC (tijdschriften) (****)	n.a.	6.849	6.187
records verwerkt bij tijdschriftenmatching (****)	n.a.	9.000	10.000

(*) 2000: waarvan 1500 abonnementen ook online beschikbaar zijn
2001: waarvan 1200 abonnementen ook online beschikbaar zijn
2002: waarvan 1067abonnementen ook online beschikbaar zijn
(**) betreft online ONLY abonnementen - in 1999 niet vermeld
(***) inclusief NWO-gelden
(****) gegevens niet beschikbaar a.g.v. storing Picastatistiek

aantal gecatalogiseerde publicaties

monografieën: geschenken + proefschriften	2002	2001	2000
monografieën: aanschaf (*)	19.409	18.313	16.987
monografieën: geschenken + proefschriften	10.177	8.470	8.978
themanummers, supplementen e.d.	~	~	440
meerdelige publicaties	5.096	7.595	6.053
e-doc's	758	820	929
oude drukken (**)	1.850	2.933	1.700
cartografisch materiaal (**)	868	785	883
subtotaal	**38.158**	**38.916**	**35.970**
retroconversie	8.617	3.617	2.707
totaal	**46.775**	**42.533**	**38.677**

(**) 1999-1997: niet vermeld

aantal op onderwerp ontsloten publicaties

aantal	2002	2001	2000
UB/GW (vakreferenten)	16.348	18.107	19.447
UB/GW (m.i.v. 1-4-2002 / reeds ontsloten UB-bezit)	1.741		
in (overige) faculteitsbibliotheken	7.972	6.815	7.640
totaal	**26.061**	**24.922**	**27.087**

aantal retrotitels

aantal	2002	2001	2000
retro in UB (inclusief GW/PSCW)	74.596	73.595	93.918
retro tbv Metamorfoze-project	~	3.018	~
retro oude drukken	25.557	9.230	6.051
retro 'bijzondere talen'	3.646	8.334	7.143
totaal	**103.799**	**94.177**	**107.112**

gemonteerd exemplaar; papier en gravure zijn van uitstekende kwaliteit.
Ook is een set van zestien plattegronden van Amsterdam uit de periode circa 1870-1930 aangeschaft.
Rijkswaterstaat heeft een aantal rivierkaarten geschonken.
Uit de bibliotheek van dr. Henriëtte Boas werden ongeveer honderdveertig boeken aangekocht. Ook het archief van dr. Boas is verworven.
Vermeldenswaard is nog de verwerving van het complete fonds en archief van Van Lindonk Special projects. Van Lindonk werkt in opdracht van derden, zoals ondernemingen en publieke organisaties. De publicaties vallen op door productiewijze en vormgeving. Door hun bijzondere karakter ontbreken ze doorgaans in openbare collecties.

Administratie van de acquisitie

In het verslagjaar zijn 15.515 publicaties besteld, een stijging van 36% ten opzichte van 2001. De toename van het aantal bestellingen is mede veroorzaakt door de besteding van de gelden die de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek heeft toegekend ter versterking van de landelijke bibliotheekvoorziening voor de Geesteswetenschappen en door de aanschaf ten behoeve van het Centrum voor studie en documentatie van Latijns Amerika.
Het aantal papieren en gecombineerde papieren en 'online' abonnementen is in 2002 verder gedaald tot circa 8.650.
Het aantal ingecheckte afleveringen daalde tot 53.000.
Het aantal 'online only' abonnementen bedroeg eind 2002 ongeveer 10.000 titels.

Catalogusproductie

In totaal zijn 46.775 publicaties (monografieën, meerdelige publicaties, oude drukken, kaartmateriaal, elektronische documenten en audiovisueel materiaal) gecatalogiseerd. Hiervan waren 23.742 publicaties voor de faculteitsbibliotheken. Mede door een aanzienlijke beperking van de controleactiviteiten steeg de catalogusproductie met 10% ten opzichte van 2001.
Naast de niet-telbare databasebewerkingen zijn bovendien 12.951 thesaurusrecords ingevoerd en 18.891 titels verwijderd.
In tegenstelling tot voorgaande jaren zijn door het niet functioneren van de Pica-statistiek geen cijfers over het aantal in 2002 gecatalogiseerde (elektronische) tijdschriften en het aantal in het kader van de tijdschriftenmatching verwerkte records beschikbaar.
In het AC-retroconversieproject zijn 74.596 titels geconverteerd. De werkvoorraad is daarmee teruggelopen tot circa 100.000 titels. Bij gelijkblijvende randvoorwaarden zal het project medio 2004 worden afgerond.

Ontsluiting Bijzondere Collecties

In 2002 zijn 25.557 oude drukken retrospectief ingevoerd, een aanzienlijke stijging ten opzichte van het voorgaande jaar toen 9.031 titels verwerkt werden. De toename is het resultaat van een herziene invoerprocedure.
Bijzondere vermelding verdient de uit de zogenaamde Vierde Tranche Joodse Tegoeden Tweede Wereldoorlog gefinancierde catalogisering van de hebraica tot 1800. Dit project wordt binnen de UB uitgevoerd door gespecialiseerde catalografen die in dienst zijn van het Menasseh ben Israel Instituut.
Naast zo'n 500 nieuwe titelbeschrijvingen werd een database afgerond met basisgegevens over het hele bezit in Hebreeuws schrift tot 1800, die volledig teruggaat op de oude handgeschreven catalogus, nog steeds de enige complete catalogus van het bezit.

Voorbereiding Bibliotheek Bijzondere Collecties aan de Oude Turfmarkt

Er is een inventarisatie gemaakt van collecties die niet of slechts gedeeltelijk zijn ontsloten. Op basis daarvan is een prioriteitenlijst opgesteld van collecties die met voorrang ontsloten worden. Deze lijst dient ook als aanzet tot een collectieoverzicht dat straks voor gebruikers op de website beschikbaar is.

Oude Turfmarkt

Beheren voor de toekomst

Achter de schermen van de bibliotheek wordt gewerkt aan het zorgvuldig beheer van het aan de bibliotheek toevertrouwde materiaal dat voor toekomstige generaties van waarde blijft.

Bij de Bijzonder Collecties is gewerkt aan de voorbereidingen van de verplaatsing van het negentiende eeuwse materiaal. In dit kader is ook de ontdubbelings- en schoningsoperatie van het magazijnbestand van de Doopsgezinde Bibliotheek voortgezet.
De passieve conservering van de eenbladsdrukken van de Bibliotheca Rosenthaliana is voltooid.
De inrichting van het depot van het Universiteitsmuseum is in de eindfase beland. De werkzaamheden zijn mogelijk geworden door de zogenaamde Nuisgelden, de behoudsregeling academische collecties eerste tranche, beschikbaar gesteld via de Mondriaan Stichting. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor de komende verhuizingen. Van diverse deelcollecties zijn de objectbeschrijvingen aangepast.
Het fotoproject vordert. Op 31 december waren in totaal 42.650 foto's ingevoerd in de catalogus en 42.150 verpakt. Daarmee is het grootste deel van de foto's uit de 81 deelcollecties van het Universiteitsmuseum en de Bijzondere Collecties behandeld.
Het Universiteitsmuseum geeft ook leiding aan een aantal facultaire conserveringsprojecten waaronder die van de collectie Fonetiek en van de collectie mr. Jaap Kunst. De conservering van de collectie Fonetiek verliep in 2002 volgens plan. Ook deze werkzaamheden worden gefinancierd met de Nuisgelden. De beschrijving van de tapes, wasrollen en schellakplaten is aangepast, een groot aantal tapes, wasrollen, schellakplaten en vinylplaten is overgedragen aan het Meertens Instituut, waar ze worden gekopieerd op cd-rom. Eén kopie is bestemd voor de Leerstoelgroep Fonetische Wetenschappen van de universiteit. De tapes zijn inmiddels gedigitaliseerd. De conservering van de historische apparatuur kon geheel worden afgerond.
De werkzaamheden aan de collectie mr. Jaap Kunst, een collectie voor het onderwijs en onderzoek in de Etnomusicologie bij de leerstoelgroep Muziekwetenschappen, konden in 2002 worden uitgevoerd, mede dankzij financiering door de Mondriaan Stichting vanuit de zogenaamde Afstemmingsgelden.
Omdat de UvA geen faciliteiten heeft voor conservering van het historisch geluidsmateriaal zal dit collectieonderdeel (bijna 6.500 items) worden overgedragen aan het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum, in ruil voor gedigitaliseerde kopieën.
Per 31 december waren de summiere beschrijvingen ingevoerd van 1.300 tapes, 250 cassettes en 2.450 platen. Bovendien zijn alle registratiekaarten van de tapes gekopieerd. De behandeling van het papier, 10.000 brieven en 35 meter publicaties, is opgenomen in het zogenaamde Herschikkings- en Ontsluitingsproject van de universiteitsbibliotheek. Dit onderdeel is afgerond. De behandeling van het fotomateriaal uit de collectie mr. Jaap Kunst is uitgevoerd in het conserveringsproject foto's.

Metamorfoze

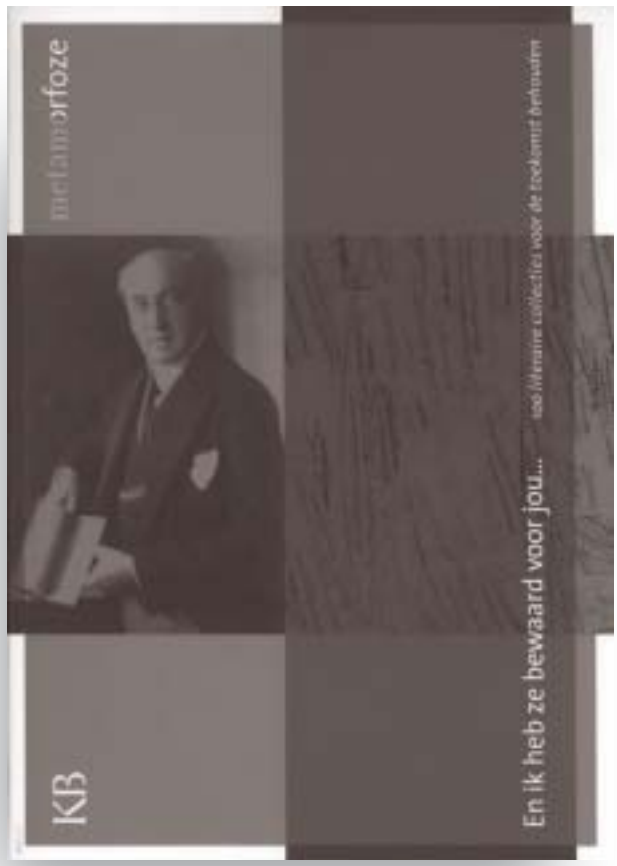
Metamorfoze is het landelijk programma voor conservering van bibliotheekmateriaal. Het is een initiatief van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en wordt gecoördineerd door het Bureau Conservering Bibliotheekmateriaal van de Koninklijke Bibliotheek. De naam van het programma is ontleend aan de titel van de roman van Couperus. Het doel is tweeledig: de inhoud van boeken en handschriften veiligstellen door ze over te zetten op een andere informatiedrager; en de originele exemplaren behouden voor verder verval door ze te onttrekken aan het gebruik en verantwoord op te slaan. De Bibliotheek van de UvA concentreert zich op de conservering van de Literaire Collecties en van in Nederland gedrukte documenten uit de periode 1870-1950.
In 2002 zijn in de Nederlandse Centrale Catalogus de titels die in het project *Behoud Nederlandse Boekproductie* zijn verfilmd, voorzien van de microfilmgegevens. De verfilmde titels zijn aangeboden aan het European Register of Microform Masters, zodat ook internationaal bekend is dat het kwetsbare materiaal op microfilm beschikbaar is.
Er is gestart met het vervolgtraject conservering *Boeken, kranten en tijdschriften van Nederlandse origine uit de periode 1900 - 1909.* De titels worden niet alleen verfilmd maar ook ontzuurd waardoor het verval zo'n vijftig tot zeventig jaar wordt uitgesteld.

De kleine Johannes - Frederik van Eeden

De verfilming van de Literaire Collecties is voortgezet nadat de kwaliteit van de microverfilming verbeterd was. De literaire collecties bevatten grotendeels unica: manuscripten, brieven en dergelijke. Deze unieke documenten kunnen voor het nageslacht bewaard blijven door ze op microfiche te zetten. Zo kan de klant het materiaal raadplegen en eventueel printen zonder dat de originelen in gevaar komen.
De verfilming moet aan bijzonder hoge eisen voldoen. De kwaliteit moet zo goed zijn dat de klant het origineel niet meer nodig heeft. Prioriteit is gegeven aan de verfilming van de collectie Verwey. Voor de verfilming van de collectie Multatuli is een aanvullend projectvoorstel ingediend en met de voorbereidende werkzaamheden is gestart.

Ambities bepalen strategie en beleid

Faculteitsbibliotheken en UB hebben in 2001 de Missie van de Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam geformuleerd die kort samengevat luidt:

- universiteitbreed, inclusief Academisch Medisch Centrum en Academisch Centrum voor Tandheelkunde Amsterdam, samenwerken
- dienstverlening optimaliseren
- innoveren
- cultureel erfgoed zorgvuldig beheren

Voor de realisatie van de eerste drie ambities is de Digitale Bibliotheek het belangrijkste voertuig. Daaraan is krachtig voortgebouwd, onder andere door de projecten Integratie van heterogene databases en UBAweb en door de verdere ontwikkeling van het Digitaal Productiecentrum.
Het beheer van cultureel erfgoed krijgt gestalte in de ontwikkeling van de bibliotheek voor de Bijzondere Collecties aan de Oude Turfmarkt en de voorbereiding van de verhuizing naar die nieuwe locatie. Vergroting van de zichtbaarheid en de toegankelijkheid van de collecties vraagt aandacht en ook hier is digitalisering het parool.

Perspectief 2012

In opdracht van het College van Bestuur heeft de bibliothecaris van de universiteit een perspectief geschetst voor de bibliotheek van de universiteit over tien jaar: *Perspectief 2012: de UBA van de toekomst, de toekomst van de UBA*.
In deze discussienota wordt gesteld dat de toekomst van de bibliotheek vooral een digitale toekomst is. De fysieke bibliotheken zullen zich ontwikkelen tot 'learning resources centra', die de universitaire gemeenschap op lokaal niveau ondersteunen en die een belangrijke rol spelen in de academische socialisatie van studenten en medewerkers. De gedrukte collecties zullen in toenemende mate als aanvulling op de digitale collecties gaan fungeren - het belang van hun directe beschikbaarheid ter plaatse neemt af, hoewel op dit punt grote verschillen tussen de diverse disciplines zichtbaar zullen zijn en blijven.
Wanneer de wetenschappelijke informatievoorziening in veel onderzoeksdisciplines is gedigitaliseerd, zal hetzelfde gaan gelden voor het onderwijs. De bibliotheek bereidt zich voor op haar rol daarin. Het adagium daarbij is dat de Digitale Bibliotheek en de digitale leeromgeving zo zijn ingericht, geïnstrumenteerd en bewegwijzerd, dat studenten en docenten daarin zelf hun weg kunnen vinden.
Dit alles leidt er toe dat de organisatorische en bestuurlijke vormgeving van de bibliotheek moet worden herzien en dat de reeds lang in gang gezette ontwikkeling van een instellingsbrede organisatie voor wetenschappelijke informatievoorziening zich versterkt zal voortzetten. Gestreefd zou moeten worden naar één bibliotheekorganisatie voor de hele UvA, met inachtneming van de zelfstandigheid van de faculteitsbibliotheken.
De discussie over *Perspectief 2012* zal in 2003 worden voortgezet en uitmonden in een advies aan het College van Bestuur

Universiteitsmuseum

In september is het rapport verschenen van het Instituut Collectie Nederland, getiteld *Verscheidenheid als kracht; de presentatiepotentie van de historische collecties van de Universiteit van Amsterdam*. Aan de hand van een aantal criteria heeft het instituut de collecties op hun presentatiepotentie beoordeeld. Het rapport bevat aanbevelingen over onder meer centrale sturing, de museale organisatie aan de UvA, presentatie, professionalisering en de relatie met de stad. Op initiatief van het College van Bestuur en het Instituut Collectie Nederland is het rapport in november besproken met vertegenwoordigers van de Amsterdamse culturele wereld en de universitaire gemeenschap. De discussie ging over de rol die de Universiteit van Amsterdam met haar collecties zou kunnen of moeten spelen binnen de Collectie Amsterdam. Zichtbaarheid was het sleutelwoord.

Samenwerking

Hogeschool van Amsterdam

De bibliotheek werkt op een aantal gebieden samen met de mediatheek van de Hogeschool van Amsterdam, waarbij de uitwisseling van kennis en ervaring – met name op het gebied van de Digitale Bibliotheek – centraal staat. De Digitale Bibliotheek is licentietechnisch een universitaire voorziening die niet aan anderen beschikbaar mag worden gesteld. Daardoor wordt het daadwerkelijk samengaan voorlopig nog belemmerd. Dat ook langs de weg van samenwerking aansprekende resultaten zijn bereikt, is bewezen door de onderhandelingen met Kluwer Juridische Uitgeverij, waardoor studenten en medewerkers van de Hogeschool van Amsterdam – in het bijzonder die van de Hogere Juridische Opleiding – inmiddels toegang hebben tot dezelfde digitale bestanden van

deze uitgever als de medewerkers en studenten van de UvA.
Het Universiteitsmuseum bracht op verzoek van de Hogeschool van Amsterdam een advies uit over het beheer van de historische collecties van de hogeschool.

Medische bibliotheek

De Medische bibliotheek van het Academisch Medisch Centrum heeft de bibliotheekvoorziening van de Netherlands School of Public & Occupational Health overgenomen. Deze instelling verzorgt opleidingen voor bedrijfs- en verzekeringsartsen en is sinds 2002 in de directe omgeving van het Academisch Medisch Centrum gehuisvest. Naast de bibliotheekvoorziening worden bibliotheekinstructies en hulp bij zoekvragen verzorgd.

Lidmaatschappen

De bibliotheek is lid van SPARC Europe geworden. Dit is een alliantie van Europese wetenschappelijke bibliotheken, bibliotheekorganisaties en onderzoeksinstellingen die een grotere competitie op het gebied van het publiceren van wetenschappelijke tijdschriften wil stimuleren. SPARC introduceert nieuwe mogelijkheden voor het publiceren van wetenschappelijke tijdschriften en artikelen, ondersteunt het gebruik van technologie om zo de toegang tot wetenschappelijke informatie te verbreden. Ook streeft ze partnerships na met uitgevers die de resultaten van kwalitatief hoogstaand onderzoek zo efficiënt mogelijk verspreiden. SPARC staat voor 'The Scholarly Publishing and Academic Resources Coalition'.
De Universiteit van Amsterdam is via de bibliotheek ook lid geworden van BioMed Central. BioMed Central publiceert meer dan tachtig online wetenschappelijke tijdschriften op het gebied van Biologie en Geneeskunde. De onderzoeksartikelen die in deze tijdschriften worden gepubliceerd, zijn wereldwijd gratis beschikbaar. Dankzij dit lidmaatschap kunnen onderzoekers van de UvA gratis publiceren bij BioMed Central.

Bibliotheekcommissie adviseert

De Bibliotheekcommissie adviseert het College van Bestuur over alle bibliotheekaangelegenheden en in het bijzonder over de onderlinge afstemming van de Universiteitsbibliotheek en de faculteitsbibliotheken. De commissie kwam in het verslagjaar viermaal bijeen. Aan de orde kwamen onder andere huisvesting, financiën, ARNO-project, notitie Perspectief 2012, gedragsregels en uitleenreglement, reproductiekosten en -rechten

Samenstelling van de commissie:
Voorzitter: dhr. prof. dr. H. Pleij
Leden: dhr. prof. mr. E. du Perron
dhr. prof. mr. P.F. van der Heijden
mw. dr. P. Goedegebuure
dhr. prof. dr. N.P. Landsman
mw. prof. dr. S. Leydesdorff
dhr. D. Rampersad, namens de Centrale Studentenraad
mw. mr. M.A. Rümke, namens de Vereniging van Vrienden
dhr. drs. N. Verhagen
mw. drs. N.H. de Pater, ambtelijk secretaris

Versterken van financieel fundament

jaarrekening UB in k€

	jaarrekening 2002	begroting 2002	jaarrekening 2001
toegekend budget	8.747	8.747	8.372
werk in opdracht van derden	85	0	7
overige inkomsten	3.120	3.696	3.888
totaal baten	**11.952**	**12.442**	**12.267**
personele lasten	8.593	8.731	8.614
■ personeel in dienst	7.294	7.438	7.270
■ personeel niet in dienst	1.364	1.293	1.330
■ voormalig personeel	-117	0	-82
■ overige personele lasten	52	0	97
overige lasten	3.880	4.176	3.599
totaal lasten	**12.474**	**12.906**	**12.213**
saldo baten en lasten	**-522**	**-464**	**54**
financiële baten en lasten	78	0	124
resultaat gewone bedrijfsvoering	**-445**	**-464**	**179**
bijzondere baten en lasten	0	0	-32
exploitatieresultaat extern	**-445**	**-464**	**146.1**
mutatie bestemde reserve	-215	0	-267
exploitatieresultaat intern	**-660**	**-464**	**-121**
onttrekking uit de bestemde reserves	**697**	**464**	**121**
resultaat	**37**	**0**	**0**

De bibliotheek heeft moeite om de ontwikkeling en de modernisering van haar taken financieel bij te benen. Om de financiële problemen onder controle te krijgen zal de UB de komende vier jaar de personele bezetting verminderen ten gunste van collectievorming en ICT-faciliteiten.

In de voorafgaande jaren is een oplopend tekort ontstaan in de financiële middelen van de UB. Daarom is in 2001 een vacaturestop ingevoerd. Zo'n vacaturestop leidt echter tot willekeurige maatregelen en is niet lang vol te houden. In 2002 heeft de UB besloten collectievorming en ICT-infrastructuur prioriteit te geven en ze tenminste op het bestaande kwalitatieve niveau te handhaven. Uitgangspunt is een stijgend aandeel van de uitgaven voor deze doelen. Aangezien prijsstijgingen in die sectoren uitgaan boven de inflatie, zal ook bij een gelijkblijvend basisbudget in de jaren 2002-2006 geleidelijk minder geld beschikbaar zijn voor personele lasten. Reductie van de personele middelen is daarom onontkoombaar. Bovendien is te voorzien dat de komende jaren de omvang van de externe inkomsten en daarmee verbonden 'inverdieneffecten' zullen teruglopen als gevolg van het aflopen van enkele grote projecten. Beide ontwikkelingen bij elkaar opgeteld vereisen een formatiereductie van ongeveer 20 plaatsen in de periode 2003-2006: van 160 naar 140 formatieplaatsen. Uitgangspunt is dat de beoogde formatiereductie langs natuurlijke weg wordt bereikt en dat er geen sprake zal zijn van gedwongen ontslagen.
Vanaf mei 2002 is gewerkt aan plannen om een dergelijke omvangrijke reductie te realiseren zonder aan de primaire processen van de UB schade te berokkenen. De UB staat op diverse fronten voor grote uitdagingen. De digitale revolutie 'maakt alles anders' in de bibliotheek en vergt grote inzet van mensen en middelen, terwijl er van het traditionele takenpakket van de bibliotheek niets of nauwelijks iets af gaat. Binnen het geheel van UvA-bibliotheken vallen bovendien steeds meer taken en verantwoordelijkheden toe aan het centrale deel, de UB. Een ontwikkeling overigens die omwille van de kwaliteit van de bibliothecaire dienstverlening voor onderwijs en onderzoek door de UB wordt bevorderd. Tenslotte is de UB betrokken bij enkele zeer omvangrijke en uitdagende nieuwe huisvestingsprojecten en moet zij zich bovendien voorbereiden op een aantal ongekend omvangrijke verhuizingen.
In januari 2003 was het plan gereed voor invulling van de personele reducties in de periode 2003 - 2006, voor verandering van werkwijze en voor noodzakelijke aanpassingen van de organisatie.

Bouwen aan een professionele organisatie

Afstemming van de dienstverlening, professionaliteit en brede inzetbaarheid zijn sleutelwoorden in de bibliotheek, vandaag en morgen. Scholing van de bibliotheekstaf is een permanent proces.

Pierson Révészbibliotheek

Extra aandacht is in 2002 uitgegaan naar de deskundigheidsbevordering en scholing van de medewerkers in de taakgroep informatiebeheer. Er zijn en worden trainingen gevolgd op het gebied van presentatievaardigheden en presentatietechnieken, evenals een aantal inhoudelijke trainingen voor het gebruik van zeer gespecialiseerde en complexe bestanden zoals Datastream. Er is een onderzoek uitgevoerd naar de ergonomie van de werkplekken. Ook hier worden verbeteringen aangebracht. Er zijn vier nieuwe medewerkers aangetrokken voor de vervulling van vacatures die tijdens de fusie met de bibliotheek Psychologie en met de bibliotheek Pedagogische en Onderwijskundige Wetenschappen van de Faculteit der Maatschappij- en Gedragswetenschappen ontstonden. Alle voormalige medewerkers van de gefuseerde bibliotheken van de Faculteit der Maatschappij- en Gedragswetenschappen zijn in dienst genomen door de penvoerder van de Pierson Révészbibliotheek, de Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie.

Universiteitsbibliotheek

Binnen de UB zijn plannen gemaakt om de noodzakelijke reductie van de formatie met ongeveer twintig formatieplaatsen te realiseren zonder aan de primaire processen van de bibliotheek schade te doen. Binnen alle sectoren van de UB is nagegaan om – waar mogelijk en wenselijk – door een andere inzet van middelen en een andere inrichting van taken en processen, de kwaliteit van de diensten van de bibliotheek zeker te stellen voor de toekomst. Enkele afdelingen worden opgeheven of samengevoegd, werkprocessen worden anders ingericht en takenpakketten opnieuw gedefinieerd. De gemaakte keuzes en de te treffen maatregelen hebben grotendeels het karakter van een geleidelijk proces. De vele ontwikkelingen in de informatievoorziening maken het lastig om formatietechnisch ver vooruit te kijken. Daarom zal over een paar jaar de situatie opnieuw in ogenschouw genomen moeten worden en zal wellicht de bezuinigingstaakstelling verder ingevuld moeten en kunnen worden.

Kwaliteit van de dienstverlening

Het Activiteitenprogramma 2002-2003 van de sector Publieksdiensten UB heeft tot doel door vergroting van de samenhang tussen de verschillende afdelingen en vestigingen te komen tot meer afwisseling in het werk en tot een uitstekende, herkenbare en klantgerichte dienstverlening bij alle publieksdiensten van de UB. Hiervoor zullen producten en diensten verder worden gestandaardiseerd en werkprocessen worden vastgelegd. De mobiliteit van de medewerkers zal sterk worden bevorderd door training en scholing.
De al eerder in gang gezette integratie van het bureau Interbibliothecair leenverkeer en de afdeling Lenersdiensten/UB is afgerond. Alle procedures zijn vastgelegd en aan het eind van het jaar waren alle medewerkers zodanig ingewerkt dat ze alle routinewerkzaamheden zelfstandig kunnen afhandelen. Eén van de belangrijkste conclusies uit de evaluaties die zijn gehouden was dat het publiek nu beter aan de balies geïnformeerd en geholpen wordt.

Opleidingsplannen

De opleidingscommissie van faculteitsbibliotheken en UB stelde in 2002 de rapportage *Kennis-/vaardigheden-opleidingsmatrix UBA* op met daarin een aantal aanbevelingen zoals:

- werkoverleg moet structureel worden ingezet voor de overdracht van kennis
- de meeste kennis kan door zelfstudie en via interne deskundigen worden verkregen. In veel gevallen is de deskundigheid waar vraag naar is, in huis
- prioriteit moet worden gegeven aan scholing die publieksgerelateerd is zoals presentatietechnieken, didactische vorming en kwaliteit in dienstverlening.

Ook de werkgroep die zich richt op de professionalisering van de vakreferent/informatiespecialist/(adjunct) conservator heeft gerapporteerd over de scholingsbehoefte en een aantal initiatieven genomen voor scholing. Zo is gestart met een cursus ‘Didactische vaardigheden en presentatietechniek voor bibliotheekmedewerkers’, zijn er lezingen georganiseerd over de bachelor-masterstructuur en is in samenwerking met het Instituut Collectie Nederland een cursus voorbereid over het fysiek

Bibliotheekformatie in fte per 31 december 2002

bibliotheek	aantal fte
UB inclusief Geesteswetenschappen	150.2
Rechtsgeleerdheid	13.4
Natuurwetenschappen, Wiskunde, Informatica	14.3
Medische Wetenschappen:	
Medische bibliotheek AMC	19.0
Tandheelkunde ACTA	2.4
Maatschappij- en Gedragswetenschappen	
en Economie en Econometrie:	
Bushuisbibliotheek	13.4
Pierson Révészbibliotheek	15.0
totaal	**227.7**

beheer van bibliotheekmateriaal. De commissie stelt een uitgebreid overzicht samen van de interne cursussen en trainingen die worden aangeboden en van handleidingen voor zelfstudie die voor alle bibliotheekmedewerkers van de universiteit beschikbaar zijn.

De serie EDUBA-lezingen over de Digitale Bibliotheek en elektronische dienstverlening, gericht op een brede groep medewerkers, werd voortgezet met vijf lezingen over onder andere Kennismanagement, Streaming media en de Multimediale bibliotheek.

Ook dit jaar hebben weer vijf medewerkers van faculteitsbibliotheken en UB deel genomen aan de International Summer school on the Digital Library, georganiseerd door het Tilburg Innovation Centre for Electronic Resources van de Universiteit van Tilburg.

Presenteren voor groepen en individuen

In 2002 is gestart met een cursus didactische vaardigheden.
Doel: houvast bieden bij de didactische activiteiten en presentaties van bibliotheekmedewerkers
Inhoud:
- Leerdoelen formuleren en didactische werkvormen selecteren
- Ontwerpen van een opdracht/studietaak/lesplan
- Presentaties van onderwijs
- Evaluatie

Doelgroep: medewerkers die betrokken zijn bij onderwijsactiviteiten
Cursusduur: vier dagdelen
Groepsgrootte: 12
Docent: mw drs Carla Laan (Centrum voor Nascholing Amsterdam)
Data: in 2002 is de cursus twee maal, in het voor- en najaar, gegeven. In 2003 op 3, 17, 24 en 31 maart en op 2, 9, 23 en 30 oktober.
Informatie: Kitty Boerman, secretariaat UB, telefoon 525 2310, e-mail secr-uba@uva.nl.
Het onderwerp zal ook in een breder kader geplaatst worden. Nagegaan wordt of een apart programma kan worden opgesteld bijvoorbeeld in de vorm van een informatiesessie met de groep van rondleiders.

Overige activiteiten en gebeurtenissen

12 maart tot 30 mei

De UB organiseerde de tentoonstelling **Alle streken van het kompas; VOC- en andere reizen uitgegeven door de Linschoten-Vereeniging.** In deze expositie rond de reisverslagen die sinds 1908 zijn uitgegeven door de Linschoten Vereeniging was te zien welke bronnen voor de uitgaven zijn gebruikt en tot welke bewerking, bijvoorbeeld als kinderboek, de werken van de vereniging aanleiding waren.

22 mei

Leo van Zoen, docent Instituut voor Media en Informatie Management van de Hogeschool van Amsterdam hield de EDU-BA-lezing **Van informatie-management naar kennis-management.**

6 juni tot 28 juni

In het Maagdenhuis was de tentoonstelling **Verborgen Schatten van Minerva, een Voorbode** te bezichtigen. De getoonde voorwerpen waren door een jury geselecteerd uit bijna vijftig inzendingen van conservatoren en andere medewerkers van de verschillende UvA-musea en collecties

8 juni tot 3 augustus

In de Medische bibliotheek van het Academisch Medisch Centrum was de tentoonstelling **Seksualiteit in woord en beeld** te zien met een keuze uit de collectie Van Emde Boas, naar aanleiding van het verschijnen van de Catalogus van de collectie Van Emde Boas; Een boekenverzameling op het gebied van de seksuologie en de daarmee verband houdende psychiatrie en psychoanalyse.

19 juni

Drie medewerkers van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid hielden de EDUBA-lezing over **Streaming media**

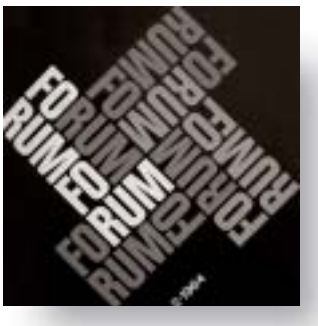
12 juli tot 24 augustus

Oud-burgemeester drs. Ed van Thijn opende op 12 juli in de hal van het Maagdenhuis de tentoonstelling **Wij Amsterdamsche Studiosi. 150 jaar ASC/AVSV.** Initiatiefnemer de Reünistenvereniging ASC/AVSV maakte deze tentoonstelling in nauwe samenwerking met het Universiteitsmuseum.

19 sept tot 17 oktober

In de Universiteitsbibliotheek was de tentoonstelling **Forum als ontwerppodium** te zien. Deze tentoonstelling over de vormgeving van het architectuurtijdschrift Forum, waaraan van meet af aan vooraanstaande grafische ontwerpers meewerkten, vertelde in notendop de geschiedenis van het Nederlandse grafisch ontwerpen na 1945. De Werkplaats Typografie in Arnhem, een voortgezette opleiding voor grafisch ontwerpen, richtte de tentoonstelling in.

28 oktober

Guus Schreiber, verbonden aan de Programmagroep Sociaal Wetenschappelijke Informatica van de Faculteit Maatschappij en Gedragswetenschappen van de UvA hield de EDUBA-lezing over het **Semantic Web.**

29 oktober

Feestelijke viering van het **65-jarig bestaan van de Vereniging van Vrienden van de UB** in de Doopsgezinde Kerk, tegenover de Universiteitsbibliotheek.

15 nov tot 31 januari

In het kader van het congres Migranten, hun organisaties en inburgering (1600-2000), dat plaatsvond ter gelegenheid van het 370-jarig bestaan van de Universiteit van Amsterdam, organiseerde de Universiteitsbibliotheek de tentoonstelling **Gedrukt in Amsterdam voor immigranten**. Hierin werd aan de hand van het gedrukte materiaal dat migranten produceerden en produceren een impressie geboden van hun leven in de hoofdstad

2 december

Prof. dr. Piet Visser neemt afscheid als hoofdconservator van de universiteitsbibliotheek. Per 1 januari 2003 treedt hij aan als hoogleraar Geschiedenis der Doopsgezinden bij het Doopsgezind Seminarium, verbonden aan de Vrije Universiteit.

9 december

Marcel Worring, verbonden aan het Instituut voor Informatica van de Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica van de UvA, hield de EDUBA-lezing over **De Multimediale bibliotheek**.

Vereniging van Vrienden van de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam viert 65-jarig bestaan

De Vereniging van Vrienden van de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam stelt zich ten doel de belangstelling voor de bibliotheek te bevorderen. Ook brengt zij geld bijeen voor het aankopen van kostbare en zeldzame werken, die in een bibliotheek als deze niet mogen ontbreken, maar waarvoor het gewone budget niet toereikend is.

Bestuur van de vereniging:
Voorzitter: mw. mr. M.A. Rümke
Penningmeester: mw. A.R.A. Croiset van Uchelen
1e secretaris: mw. drs. C. van Lakerveld
2e secretaris: mw. drs. C.J. Godfried
dhr. A. van den Berg
dr. J.J.E. van Everdingen
dhr. prof. dr. J.Th. Leerssen
mw. prof. dr. M.T.C. Mathijsen-Verkooijen
dhr. P. Nijhoff Asser
mw. drs. F.F.J.M. Pieters
dhr. drs. N. Verhagen
mr. P.M. Witteman

In 2002 bestond de vereniging 65 jaar. Op 29 oktober vond de feestelijke viering plaats. Tien prominente leden van de Vereniging van Vrienden van de Universiteitsbibliotheek vertelden over een bijzondere ervaring met de UB, met een boek, of met een combinatie van beide.
Twee keer per jaar verschijnt de *Amsteldamsche Bibliotheeck*, nieuwsbrief voor de Vrienden met wetenswaardigheden over bibliotheek en vereniging.

In 2002 heeft de vereniging de volgende werken aan de UB geschonken

- Theodorus Clutius, *Vande byen, hare wonderlyke oorspronk,* ('t Amsterdam : by Jan Evertß. Kloppenburg, 1627
- Giovan Giorgio Trissino, *La grammatichetta.* Stampata in Vicenza : per Tôlômeô Ianiculô, 1529
- Pierfilippo Castelli, *La vita di Giovangiorgio Trissino, oratore, e poeta.* In Venezia : per Giovanni Radici, 1753
- Jacob Cats, *Self-stryt, dat is: Krachtighe beweginghe. Van vleesch ende geest : poëtischer wijse voor-ghestelt, inde persoon en op de gelegentheyt van Ioseph, ten tijde hy van Potiphars huysvrouwe wierd versocht tot overspel. S.l.: s.n., [2e kwart 17e eeuw]*
- Vier bijzondere thrillerboekjes van W.F. Hermans onder het pseudoniem Fjodor Klondyke, uitgegeven in 1945-1946 door uitgeverij De Motor, waarschijnlijk te Amsterdam: *1. Misdaad stelt de wet. 2. De leproos van Molokaï. 3. Moord aan de noordpool. 4. De demon van ivoor.*

Gemeenschappelijke Ondernemingsraad Diensten

vlnr.: Jan Houtman, Mieke Krebber, Jetse Duursma, Jaap van Ginkel, Lidie Koeneman, Lies Poesiat, Tineke Groot, Emile Kappner
(op de foto ontbreken: Ernestine Baake, Inge Heck, Paul van der Velde en Hans van Wielink)

De Gemeenschappelijke Ondernemingsraad Diensten is de Ondernemingsraad van het Bureau van de Universiteit, van het Informatiseringscentrum en van de Universiteitsbibliotheek.

Universiteitsbibliotheek

De gevolgen van de bezuinigingen voor de centrale eenheden stonden regelmatig op de agenda van het overleg tussen raad en bestuurder. Volgens de toelichting bij de begroting 2002 van de UB zou men méér moeten doen met minder mensen. Eind april kreeg de Ondernemingsraad de notitie Blik in de Toekomst ter advisering aangeboden met als uitgangspunt 'dezelfde kwaliteit met minder mensen'. Daarbij werd uitgegaan van een forse inkrimping van het personeelsbestand de komende 4 à 5 jaar, namelijk van 160 fte in het Functie- en formatieplan 1999 naar 140 formatieplaatsen. Aangezien hierin sprake was van een belangrijke wijziging in de omvang en wellicht ook in de werkwijze van de organisatie was de raad van mening dat het hier om een reorganisatie ging, waarbij het sociaal statuut gehanteerd moest worden. De bibliothecaris was echter van mening dat in de notitie slechts sprake was van toekomstige ontwikkelingen. De Ondernemingsraad adviseerde positief, maar onder voorwaarde dat bij een dergelijk voorstel tot krimp toepassing van het Sociaal Statuut noodzakelijk zou zijn en dat op een nader af te spreken moment aan de raad advies zou worden gevraagd over de sectorplannen en de daaruit voortvloeiende formatieplannen. Uiteindelijk werden deze sectorplannen begin 2003 aan de raad ter advisering voorgelegd.

De op handen zijnde restauratie van de panden aan de Oude Turfmarkt voor de Bijzondere Collecties kwam in de Ondernemingsraad zijdelings aan de orde, aangezien deze verbouwing ter advisering was voorgelegd aan de Centrale Ondernemingsraad. De raad deelde de zorg van de Centrale Ondernemingsraad dat het in drie stukken verdelen van de UB-Singel, Oude Turfmarkt, Binnengasthuisterrein negatieve effecten zou hebben op de bedrijfsvoering van de UB en verzocht de bibliothecaris om een rapportage van de negatieve effecten van deze driedeling. Het antwoord was te lezen in Perspectief 2012: de UBA van de toekomst, de toekomst van de UBA: "De nieuwe huisvesting van de Bijzondere Collecties aan de Oude Turfmarkt zal de exploitatiekosten van de UB doen toenemen omdat daar een aparte infrastructuur in stand gehouden moet worden." De toekomststrategie zou begin 2003 besproken worden met de OR.

Convenant

In de loop van het jaar is een convenant afgesloten tussen bestuurder en Ondernemingsraad met praktische afspraken over werkwijze, gang van zaken, vergaderingen enzovoort. Vastgelegd is onder andere dat de bestuurder in het overleg met de raad zou worden bijgestaan door een vaste plaatsvervanger en een ambtelijk ondersteuner. Deze plaatsvervanger zou tot aan het einde van deze zittingsperiode de bibliothecaris zijn.

Structuur medezeggenschap

Na eerdere discussies in 2001 met de voorzitter van het College van Bestuur over mogelijk twee afzonderlijke Ondernemingsraden (één van de faciliterende eenheden en één van het kernbureau), is aan het einde van het jaar overeengekomen toch te blijven werken met één raad voor alle centrale diensten. In verband met de verkiezingen in april 2003 was het van belang dat de medezeggenschapsstructuur en eventuele veranderingen daarin op tijd duidelijk zouden zijn.

www.uba.uva.nl